

Й. О. Дзендзелівський

Гарайда Іван Андрійович

ГАРАЙДА Іван Андрійович (29. 01. 1905, с. Зарічеве, нині Перечин. р-ну Закарп. обл. – 13. 12. 1944, Ужгород) – мовознавець, видавець. Вивчав право у Будапешт. університеті (1924–28; здобув докторат права), продовжив навчання на філол. факультеті Печського університету (Угорщина). Закінчив Ягеллонський університет у Кракові (1934), де відтоді й викладав. У листопаді 1939 з ін. проф. був заарешт. та висланий до концтабору Заксенгаузен (Німеччина). Звільнений 1940. Виїхав до Ужгорода, де 1941–44 був дир. «Подкарпатського общества наук», видавцем, редактором, кореспондентом часопису «Литературна недѣля», наук. щоквартальника «Зоря-Најнал», щомісячника «Руська молодеж», числен. книжок із серій «Народна библиотека», «Детская библиотека». Видавав також щорічник «Великий сельсько-господарський календар» (1942–44). Разом із М. Лелекачем уклав «Библиографию подкарпатской руськой историѣ литературы» (1942), «Библиографию подкарпатской руськой литературы» (1943), «Загальну библиографию Подкарпаття» (1944; усі – Унгвар). Автор низки лінгвіст. та істор. розвідок: «Грамматика руського языка» для укр. шкіл, «Причинки до пояснення назв наших сіл» (обидві – Унгвар, 1941), ст. «Галицька політика угорських королів Бели III-го і Андрія II-го» // «Зоря-Најнал», 1943, № 1–4. Готував польс.-угор., русько-угор. словники та русин. словник іншомов. слів (рукописи втрачено). Заарешт. 1944 рад. контррозвідкою за звинуваченням у «профашист. агітації проти комуніст. руху, Рад. Союзу і демократ. країн», загинув у в'язниці.

Основні праці

Böör György. A Magyarországi ruszin időségi sajtó a XIX században. Kolozsvár, 1943; Періодичнѣ часописы русиновъ Угорщини въ XIX в. // Зоря-Најнал. 1943. Ч. 1–4.

Рекомендована література

1. Дзендзелівський Й. ПОН і забутий Гарайда // Тиса. 1994. № 1–2;
2. Магочій П. Р. Формування національної самосвідомості: Підкарпат. Русь (1848– 1949) // Поличка «Карпатського краю». 1994. № 3–6;
3. Довганич О. Д. В'язень гестапо і СМЕРШу // Довганич О. Д. Роки лихоліття: Невідомі сторінки і трагічні долі. Уж., 1995.

Бібліографічний опис:

Гарайда Іван Андрійович / Й. О. Дзендзелівський // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2006. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-28670>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).